Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
Wydział Wzornictwa
ul. Myśliwiecka 8, 00–459 Warszawa

Varšava 27. augusta 2024

Prof. dr hab. Michał Stefanowski
Wydział Wzornictwa [*Fakulta dizajnu*]
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie [*Akadémia výtvarných umení vo Varšave*]
ul. Myśliwiecka 8; 00-459 Warszawa [*Varšava*]

POSUDOK

výsledkov práce **doc. Mgr. Art. Marcela Benčíka, ArtD.**, vypracovaný v súvislosti s inauguračným konaním, ktoré bolo začaté na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (VŠVU).

Zhodnotenie „portfólia", ako aj pedagogickej a organizačnej činnosti.

Marcela Benčíka poznám už dlhé roky. Viackrát sme sa stretli pri príležitosti kultúrnych a dizajnérskych podujatí organizovaných regionálnym centrom dizajnu „Zamek Cieszyn", ktoré sa nachádza na poľsko-českej hranici. Vtedy som sa zoznámil s talentovaným, aktívnym, mladým dizajnérom zo Slovenska, ktorý bol plný života a mal otvorenú myseľ. Otvorenú voči svetu a iným ľuďom. V tom čase sme sa síce stretli, ale ešte sme sa nepoznali. Bližšie sme sa spoznali, keď sa Marcel Benčík stal prorektorom VŠVU pre medzinárodné vzťahy. Viackrát sme sa stretli v zahraničí na medzinárodných konferenciách. Obdivoval som, s akou ľahkosťou nadväzuje kontakty, aké má odborné znalosti, aký je rozhodný a pritom prirodzený. Mnohé vie a mnohému rozumie. Neustále túži spoznávať svet a nadobúdať nové skúsenosti. Skromný, no vedomý si vlastnej hodnoty. Vysokej škole v Bratislave a slovenskej kultúre možno len závidieť predstaviteľa takej kvality. Marcel ovláda vynikajúco angličtinu, ale vie aj veľmi dobre po poľsky, čo nám umožnilo viesť dlhé a hlboké rozhovory. Vďaka tomu som zistil, že máme podobné názory na svet, na ľudí a na dizajn. Po bližšom zoznámení sme sa stretli aj v Poľsku a na Slovensku, ktoré som vďaka Marcelovi spoznal bližšie. Naše krajiny síce majú spoločnú hranicu, ale navzájom sa poznáme skôr povrchne. Prinajmenšom sa to týka povedomia Poliakov o Slovensku. Ak mám byť úprimný, už pred stretnutím s Marcelom som čo-to vedel o vysokej kvalite slovenského umenia a dizajnu a o úrovni VŠVU v Bratislave, ale vďaka nemu a jeho kontaktom sa moje vedomosti výrazne prehĺbili.

S Marcelom Benčíkom som sa prvýkrát stretol pred mnohými rokmi, ale nemal som možnosť ho naozaj spoznať. Vedel som, že je aktívnym pedagógom a dizajnérom. Portfólio, ktoré mi bolo poskytnuté na účely vypracovania tohto posudku, ma utvrdilo v tom, že som Marcela poznal len čiastočne. Množstvo a kvalita prác uvedených v jeho portfóliu na mňa urobili veľký dojem. Začal som sa zamýšľať nad tým, ako je možné vyvíjať takú intenzívnu organizačnú činnosť pre univerzitu, byť na jednej strane aktívnym pedagógom, vyučovať študentov bakalárskeho, magisterského a doktorandského štúdia a zároveň mať na svojom konte toľko dizajnérskych a umeleckých úspechov. AKO JE TO MOŽNÉ? AKO TO ZVLÁDA? A netýka sa to len kvantity, ale aj kvality. Je diskutabilné, či možno dizajn považovať za umenie. Podľa môjho názoru, vychádzajúc z definície, nie je, ale môže byť, v závislosti od konkrétneho diela. Nepochybujem o tom, že mnohé dizajnérske diela Marcela Benčíka sú umením. Niektorí dizajnéri sa špecializujú na presne vymedzené oblasti. Marcel Benčík patrí k všestranným dizajnérom. Je vynikajúcim grafickým dizajnérom, autorom znamenitých návrhov kníh, plagátov, firemných identít, informačných systémov či poštových známok, ale realizuje aj priestorové riešenia výstav. Grafické návrhy Marcela Benčíka spadajú do trendu vynikajúcej slovenskej typografie a niektoré z jeho návrhov kníh sú inovatívnymi trojrozmernými objektmi. V tejto súvislosti je zaujímavé porovnať portfóliá z rokov 2002 – 2016 a 2016 – 2023. Obe obdobia sú na veľmi vysokej úrovni, ale vzájomne sa líšia. Prvé obdobie je poznačené väčšou živelnosťou, objavovaním, experimentovaním. Druhé obdobie je disciplinovanejšie, menej expresívne. Možno preto, že v druhom je viac výstavných projektov, ktoré majú množstvo obmedzení? Možno preto, že niektoré projekty vznikali v Poľsku, ktoré je menej otvorené experimentom? Možno preto, že svet v posledných rokoch neprežíva veľmi radostné obdobie? Ale možno aj preto, že novšie projekty, a najmä výstavy, robil už skúsený dizajnér a objednávateľmi diel boli často dôstojné inštitúcie ako Slovenská národná galéria, divadelné a múzejno-historické inštitúcie v Poľsku alebo observatórium vo francúzskom Meudone, ktoré približuje osobnosť Milana Rastislava Štefánika. Výstavné projekty, ktoré pre nich vypracoval samostatne alebo v rámci spoluautorského kolektívu, boli realizované na vysokej profesionálnej úrovni a prostriedky zvolené na ich realizáciu boli v súlade s vytýčenými cieľmi. Vyznačujú sa disciplínou a jednoduchosťou. Minimalizmus použitých formálnych prostriedkov pozitívne vplýva na zobrazenie prezentovaných predmetov. Dobrým príkladom je výstava Slovak Design Award 2021 realizovaná v Slovenskom centre dizajnu. Objekt, v ktorom bola výstava neskôr usporiadaná, som mal možnosť vidieť už v skoršej fáze, a to počas rokovania poroty, ktorej som mal tú česť byť členom. Použitie jednoduchých vitrín a živej, výraznej farby stien zmenilo strohý a nevľúdny priestor na prostredie, ktoré bolo vhodnou kulisou pre vystavené predmety. Použitím minimálnych prostriedkov sa dosiahol maximálny efekt.

Publikácia a výstavy diel Rasťa Sedlačíka vznikali na základe iných predpokladov. Z priestorov, ktoré tu vznikli, vyžaruje umelecký duch a možno badať autorove vlastné emócie, ktoré do nich vložil.

V portfóliu sú zastúpené najmä projekty realizované pre verejné a kultúrne inštitúcie. Marcel Benčík je však aj autorom projektov pre komerčnú sféru, napríklad etikiet na víno pre spoločnosť Juran. Typografické skvosty vytvorené bez trhom diktovaných kompromisov, na vysokej výtvarnej úrovni, sa na trhu osvedčili, čo je dôkazom profesionálnej zručnosti a úspešnosti autora. Marcel Benčík odovzdáva svoje vedomosti študentom ako vysokoškolský pedagóg a svoje odborné skúsenosti na mnohých prednáškach doma i v zahraničí. Mnohé z jeho samostatných či kolektívnych grafických a výstavných projektov získali prestížne ocenenia.

Taktiež bol mnohokrát pozvaný do porôt národných a medzinárodných súťaží a do orgánov, ako Rada Akadémie umení v Ľvove. Je oponentom mnohých záverečných a kvalifikačných prác na slovenských a zahraničných vysokých školách (v Českej republike, Poľsku, Estónsku, Izraeli, Čiernej Hore). Jeho diela sa nachádzajú v mnohých múzejných zbierkach a boli opísané v celom rade publikácií (vrátane 29 zahraničných). Na preklad podkladov v slovenskom a anglickom jazyku poskytnutých na účely vypracovania tohto posudku som niekedy používal Prekladač Google. Významnou oblasťou činnosti Marcela Benčíka je „przestrzeń", po slovensky „priestor". Umelá inteligencia mi niekoľkokrát podsunula preklad, že pôsobí vo „vesmírnom priestore". Najprv som si pomyslel, že to nedáva zmysel, ale potom som si uvedomil, že to nie je úplný nezmysel. Množstvo záujmov, úspechov a aktivít Marcela Benčíka predstavuje skutočný vesmír. Ako dizajnér a výtvarník preniká do nových nepoznaných oblastí umenia, ako vysokoškolský pedagóg a organizátor skúma stále viac geografických oblastí. Existujú pre neho nejaké hranice?

Profesor je niekto, kto má vplyv na formovanie vzdelávania, vedy a v tomto prípade aj kultúry. Nestačí, aby sa špecializoval na nejakú oblasť, odbor. Mal by sa sústrediť na celostné poznanie. Mal by sa zaujímať o dianie vo svete, byť otvorený voči ľuďom a novým riešeniam, byť citlivý, etický, kritický a tolerantný, spoločensky zodpovedný a aktívny v rôznych oblastiach. Mal by byť niekým jedinečným, osobitým – osobnosťou. Nepochybujem o tom, že Marcel Benčík, hoci pôsobí dojmom obyčajného človeka, takou osobnosťou je a zaslúži si udelenie titulu profesor.

[*nečitateľný podpis*]

Prekladateľská doložka

Preklad som vypracovala ako prekladateľka zapísaná v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov, ktorý vedie Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v odbore slovenský jazyk – poľský jazyk pod evidenčným číslom 971312.

Preklad je zapísaný v denníku pod číslom .....

Prekladané listiny súhlasia s preloženými listinami.

Zároveň vyhlasujem, že som si vedomá následkov vedome nepravdivého prekladu.

PhDr. Veronika Schóberová

Formuła poświadczająca tłumaczenie

Tłumaczenie sporządziłam jako tłumacz języka słowackiego i polskiego, wpisany na listę biegłych i tłumaczy przysięgłych, prowadzoną przez Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Słowackiej, pod numerem 971312.

Numer tłumaczenia w repertorium: .....

Niniejszym poświadczam zgodność powyższego tłumaczenia z załączonym(-mi) dokumentem(-ami).

Równocześnie oświadczam, że jestem świadoma konsekwencji wynikających ze świadomego przedstawienia fałszywego tłumaczenia.

PhDr. Veronika Schóberová

Wydział Wzornictwa
ul. Myśliwiecka 8, 00–459 Warszawa

Warszawa, dn. 27.08.2024

Prof. dr hab. Michał Stefanowski
Wydział Wzornictwa
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
ul. Myśliwiecka 8; 00-459 Warszawa

RECENZJA

dorobku **doc. Mgr. Art. Marcela Benčika, ArtD.**, sporządzona w związku z przewodem profesorskim wszczętym przez Akademię Sztuk Pięknych i Projektowania w Bratysławie (VŠVU).

Ocena „Portfolio" oraz dorobku pedagogicznego i organizacyjnego.

Marcela Benčika znam od wielu lat. Spotykaliśmy się wielokrotnie przy okazji wydarzeń kulturalnych i projektowych organizowanych przez zlokalizowane na granicy polsko-czeskiej Regionalne Centrum Designu - Zamek Cieszyn. Poznałem wtedy zdolnego, aktywnego, pełnego życia i otwartego na świat młodego projektanta ze Słowacji. Otwartego na świat i na innych ludzi. Wtedy się spotykaliśmy, ale chyba się jeszcze nie znaliśmy. Poznaliśmy się lepiej gdy Marcel Benčik został Prorektorem VŠVU do spraw międzynarodowych. Spotykaliśmy się wielokrotnie w różnych krajach na międzynarodowych konferencjach. Z podziwem patrzyłem z jaką łatwością nawiązuje kontakty, jak bardzo jest kompetentny i decyzyjny, a jednocześnie naturalny. Wiele wiedzący i rozumiejący. Wciąż ciekawy świata i nowych doświadczeń. Skromny, a jednocześnie mający poczucie własnej wartości. Można pozazdrościć uczelni w Bratysławie i słowackiej kulturze tak dobrego ambasadora. Marcel świetnie posługuje się językiem angielskim, ale bardzo dobrze mówi także po polsku, co ułatwiało nam długie, głębsze rozmowy. Dzięki temu wiem, że mamy zbliżone poglądy na świat, na ludzi i na projektowanie. Po bliższym poznaniu spotykaliśmy się też w Polsce i w Słowacji, która dzięki Marcelowi stała mi się bliższa. Nasze kraje ze sobą graniczą, ale wzajemna wiedza jest raczej powierzchowna. Przynajmniej wiedza Polaków o Słowacji. Szczerze mówiąc, zanim poznałem Marcela trochę już wiedziałem o wysokiej jakości słowackiej sztuki i projektowania i o poziomie VŠVU w Bratysławie, ale dzięki Niemu i Jego kontaktom ta wiedza bardzo się poprawiła.

Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
Wydział Wzornictwa
ul. Myśliwiecka 8, 00–459 Warszawa

Poznałem Marcela Benčika wiele lat temu, ale nie znałem Go do końca. Wiedziałem, że jest aktywnym wykładowcą i projektantem. Portfolio, które dostałem w związku z pisaniem tej recenzji uświadomiło mi, że znałem Marcela tylko częściowo. Ilość i jakość zawartych w nim prac zrobiła na mnie ogromne wrażenie. Zacząłem się zastanawiać jak można prowadzić tak aktywną działalność organizacyjną na rzecz uczelni, być czynnym dydaktykiem, prowadzącym zajęcia na kursie licencjackim, magisterskim i doktoranckim, a równocześnie mieć aż tyle osiągnięć projektowych i artystycznych. JAK TO MOŻLIWE? JAK ON TO ROBI? I chodzi nie tylko o ilość, ale o jakość. Przedmiotem dyskusji jest czy projektowanie jest sztuką. Moim zdaniem nie jest nim z definicji, ale może być, w zależności od konkretnego dzieła. Nie mam wątpliwości, że wiele dokonań projektowych Marcela Benčika to sztuka. Niektórzy projektanci specjalizują się w ściśle zdefiniowanych obszarach. Marcel Benčik jest projektantem wszechstronnym. Jest świetnym grafikiem, autorem znakomitych projektów książek, plakatów, identyfikacji wizualnych, systemów informacji, a także znaczków pocztowych, ale realizuje też przestrzenne projekty wystawiennicze. Projekty graficzne Marcela Benčika mieszczą się w nurcie znakomitej słowackiej typografii, a niektóre zaprojektowane przez niego książki są nowatorskimi, trójwymiarowymi obiektami. Ciekawie wypada porównanie portfolio z lat 2002-2016 i 2016-2023. Obydwie części są na bardzo wysokim poziomie, ale się od siebie różnią. Część pierwsza wydaje się być bardziej szalona, poszukująca, eksperymentalna. Część druga bardziej zdyscyplinowana, mniej ekspresyjna. Może dlatego, że w części drugiej jest więcej, mających liczne ograniczenia projektów wystawienniczych? Może dlatego, że część projektów była robiona w mniej otwartej na eksperymenty Polsce? Może dlatego, że w ostatnich latach nastał na świecie mniej radosny czas? Ale pewnie także dlatego, że projekty nowsze, a zwłaszcza wystawy były robione przez dojrzałego projektanta, a zleceniodawcami prac były często poważne instytucje jak Słowacka Galeria Narodowa, instytucje teatralne i muzealno-historyczne w Polsce, czy prezentujące osobowość Milana Rastislava Štefánika francuskie Obserwatorium w Meudon. Wykonane dla nich indywidualnie lub w zespołach projekty wystawiennicze zostały zrealizowane na wysokim, profesjonalnym poziomie, a dobrane do ich realizacji środki odpowiadały założeniom. Charakteryzuje je dyscyplina i prostota. Minimalizm zastosowanych środków formalnych dobrze wpływa na ekspozycje prezentowanych obiektów. Dobrym przykładem takiego działania jest wystawa Slovak Design Award 2021 zrealizowana w Słowackim Centrum Designu. Miałem okazję zobaczyć obiekt, w którym później zorganizowano wystawę, na wcześniejszym etapie, podczas obrad jury, którego miałem zaszczyt być członkiem. Zastosowanie prostych ekspozytorów i żywego, charakterystycznego koloru ścian przekształciło surową i niezbyt przyjazną przestrzeń w środowisko będące odpowiednim tłem dla prezentowanych obiektów. Zastosowanie minimalnych środków pozwoliło osiągnąć duży efekt. Na innych założeniach budowane były publikacja, oraz wystawy

prac Rasťa Sedlačíka. Z przestrzeni tu stworzonych emanuje duch artystyczny i widać włożone w nie własne emocje.

W portfolio pokazane są przede wszystkim projekty wykonane dla instytucji publicznych i instytucji kultury. A przecież Marcel Benčik jest także autorem projektów rynkowych, takich jak np. etykiety na wina dla firmy Juran. Typograficzne „perełki". wykonane bez rynkowych kompromisów, na wysokim artystycznem poziomie, sprawdzają się rynkowo, co świadczy o profesjonalnych umiejętnościach i sukcesie Autora.

Marcel Benčik dzieli się swoją wiedzą wykładowcy akademickiego i doświadczeniami zawodowymi podczas licznych prezentacji w kraju i za granicą. Wiele jego projektów graficznych i wystawienniczych wykonanych indywidualnie i grupowo otrzymało prestiżowe nagrody.

Był wielokrotnie zapraszany do udziału w jury konkursów krajowych i zagranicznych, oraz do udziału w gremiach takich jak Rada Akademii Sztuki we Lwowie. Jest recenzentem licznych przewodów kwalifikacyjnych na uczelniach w Słowacji i uczelniach zagranicznych (w Czechach, Polsce, Estonii, Izraelu, Czarnogórze). Dzieła Jego autorstwa znajdują się w wielu kolekcjach muzealnych i były opisane w licznych publikacjach (w tym 29 zagranicznych). Do tłumaczenia otrzymanych do napisania recenzji w języku słowackim i angielskim materiałów posługiwałem się czasem translatorem Google. Ważnym obszarem aktywności Marcela Benčika jest „przestrzeń", po słowacku „priestor". Sztuczna inteligencja kilkakrotnie zasugerowała mi, że działa on w „przestrzeni kosmicznej". W pierwsze chwili pomyślałem, że to bez sensu, ale później zrozumiałem, że wcale tak nie jest. Ilość zainteresowań, osiągnięć i aktywności Marcela Benčika to prawdziwy kosmos. Jako projektant i artysta wkracza w coraz to inne obszary sztuki, jako akademik i organizator eksploruje kolejne obszary geograficzne. Czy są dla niego jakieś granice?

Profesor, to ktoś, kto ma wpływ na kształt edukacji, nauki i w tym przypadku kultury. Nie wystarczy, że będzie wyspecjalizowany w jakimś obszarze, dziedzinie. Powinien skupiać wiedzę całościową. Powinien być ciekawy świata, otwarty na ludzi i na nowe rozwiązania, wrażliwy, etyczny, krytyczny i tolerancyjny, społecznie odpowiedzialny i aktywny na różnych polach. Powinien to być ktoś wyjątkowy, szczególny - osobowość. Nie mam wątpliwości, że Marcel Benčik, zachowując pozory zwykłego człowieka jest taką osobowością i zasługuje na przyznanie tytułu profesorskiego.

podpísaný v.r.